

УДК 378 (477)

## **БІЛЬШ ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ КРЕДИТІВ (ECTS) ДЛЯ СТУДЕНТІВ УКРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ ПОЛЬЩІ**

**Прокоф'єв В.В., Новікова К.В.**

**ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»**

*Чому так виходить що дві країни почали впроваджувати зміни пов'язані з Болонським процесом і зараз одні користуються перевагами нової системи освіти а інші і досі переймаються бюрократичними перепонами і слабким фінансуванням. Чи можливі в Україні взагалі ті задекларовані у Європі зміни? На мою думку це питання а ні трохи не втратило своєї актуальності за всі роки впровадження нової системи єдиної європейської освіти. Вважаю треба уважно переймати досвід у такого сусіда як Польща.*

Процеси європейської інтеграції охоплюють дедалі більше сфер життєдіяльності, включаючи вищу освіту. Україна чітко визначила орієнтир на входження в освітній і науковий простір Європи, здійснює модернізацію освітньої діяльності в контексті європейських вимог, дедалі наполегливіше працює над практичним приєднанням до Болонського процесу.

У 1997 році під егідою Ради Європи та ЮНЕСКО було розроблено і прийнято Лісабонську конвенцію про визнання кваліфікацій, що належать до вищої освіти Європи. Цю конвенцію підписали 43 країни (Україна в тому числі), більшість з яких і сформулювали згодом принципи Болонської декларації. Лісабонська угода декларує наявність і цінність різноманітних освітніх систем і ставить за мету створення умов, за яких більша кількість людей, скориставшись усіма цінностями і здобутками національних систем освіти і науки, зможе бути мобільними на європейському ринку праці.

Через рік чотири країни — Франція, Італія, Велика Британія та Німеччина — підписали так звану Сорбонську декларацію, завдання якої спрямовані на створення відкритого європейського простору вищої освіти, який має стати більш конкурентоспроможним на світовому ринку освітніх послуг. Основна ідея цих документів — двоступенева структура вищої освіти, використання системи кредитів (ECTS), міжнародне визнання бакалавра як рівня вищої освіти, що надає особі кваліфікацію та право продовжувати навчання за програмами магістра відповідно до положень Лісабонської угоди.

Саме таким чином поступово створювалися умови для інтеграційних процесів у сфері вищої освіти європейських країн. Україна була і є активним учасником цих процесів. Обрані шляхи модернізації вищої освіти України співзвучні загальноєвропейським підходам. Принципи Болонської декларації повною мірою вирішено запровадити у 2010 році, а 2005-й визначено як проміжний етап моніторингу зробленого.

Основним завданням на цей період є запровадження передбаченої Болонською декларацією системи академічних кредитів, аналогічній ECTS (Європейській кредитно-трансферній системі). Саме її розглядають як засіб підвищення мобільності студентів щодо переходу з однієї навчальної програми на іншу, включно з програмами післядипломної освіти. ECTS стане

багатоцільовим інструментом визнання й мобільності, засобом реформування навчальних програм, а також засобом передачі кредитів вищим навчальним закладам інших країн. Важливий момент запровадження акумулюючої кредитної системи — можливість враховувати всі досягнення студента, а не тільки навчальне навантаження, наприклад, участь у наукових дослідженнях, конференціях, предметних олімпіадах тощо.

Визначення змістових модулів навчання з кожної дисципліни, узгодження кредитних систем оцінювання досягнень студента повинно стати основою для вирішення ще однієї задекларованої в Болоньї мети — створення умов для вільного переміщення студентів, викладачів, менеджерів освіти та дослідників на теренах Європи.

Обов'язковою також вважається наявність внутрішніх та зовнішніх державних і громадських систем контролю якості освіти.

Загалом визначальними критеріями освіти в рамках Болонського процесу є: якість підготовки фахівців; зміцнення довіри між суб'єктами освіти; відповідність європейському ринку праці; мобільність; сумісність кваліфікації на вузівському та після вузівському етапах підготовки; посилення конкурентоспроможності Європейської системи освіти.

Ці вимоги є певною програмою розвитку вищої освіти України.

Навчальна програма розрахована на студентів, які навчаються за освітньо-кваліфікаційними програмами підготовки магістра, аспірантів, а також для слухачів факультетів підвищення кваліфікації та перепідготовки. Вона може бути використана для проведення науково-методичних семінарів із педагогічними працівниками вищих навчальних закладів, а також серед педагогічної громадськості. Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах та узгоджена з примірною структурою змісту навчального курсу, рекомендованою Європейською Кредитно-Трансферною Системою (ECTS).

Гармонізація архітектури системи європейської вищої освіти як основне завдання Болонського процесу. Визначальні властивості європейської вищої освіти: якість, конкурентоспроможність вищих навчальних закладів Європи, взаємна довіра держав і вищих навчальних закладів, сумісність структури освіти та кваліфікацій на до ступеневому і після ступеневому рівнях, мобільність студентів, привабливість освіти.

Основні завдання та принципи створення зони Європейської вищої освіти (шість цілей Болонського процесу): уведення двоциклового навчання; запровадження кредитної системи; формування системи контролю якості освіти; розширення мобільності студентів і викладачів; забезпечення працевлаштування випускників та привабливості європейської системи освіти.

Подальші дії для досягнення шести цілей Болонського процесу: прийняття системи легкозрозумілих і адекватних ступенів; прийняття системи двоциклової освіти (до ступеневе і після ступеневе навчання); запровадження системи кредитів – системи накопичення кредитів (ECTS) або інших сумісних з нею систем, які здатні забезпечити як диференційно-розрізнявальну, так і функції накопичення; сприяння мобільності студентів і викладачів (усунення

перешкод вільному пересуванню студентів і викладачів); забезпечення високоякісних стандартів вищої освіти; сприяння європейському підходу до вищої освіти (запровадження програм, курсів, модулів із «європейським» змістом); навчання протягом усього життя; спільна праця вищих навчальних закладів і студентів як компетентних, активних і конструктивних партнерів у заснуванні та формуванні Зони європейської вищої освіти.

Країни, які входять в Болонський процес: Албанія, Андорра, Австрія, Бельгія, Французька і Фламандська спільнота Бельгії, Боснія і Герцеговина, Болгарія, Ватикан, Великобританія, Данія, Естонія, Фінляндія, Франція, Греція, Іспанія, Італія, Голландія, Ірландія, Ісландія, Кіпр, Литва, Люксембург, Латвія, Німеччина, Норвегія, Македонія, Мальта, Польща, Португалія, Росія, Румунія, Сербія і Чорногорія, Словаччина, Словенія, Турція, Угорщина, Україна, Хорватія, Чехія, Швейцарія (Ліхтенштейн), Швеція.

Польща приєдналася до Болонського процесу, впровадивши додатки до диплому, розвиваючи двоступеневу систему освіти і систему пунктів ECTS, створивши Державну Акредитаційну Комісію, промотуючи мобільність в рамках програми Sokrates/Erasmus або міжнародних обмінів. Реалізація Болонського процесу Координацією і реалізацією програм Болонського процесу на міжнародному шаблі займається спеціально створена для цієї цілі т.зв. Група Континуації (Bologna Follow-up Group) як і Рада (Board). До складу Групи Континуації входять представники 45 країн, які є учасниками Болонського процесу, а також представники Європейської комісії. Завданнями їх є планування справ, які виникають з раніше запроваджених положень міністрів.

Важлива річ, яка вдало впроваджена в Польщі і це Європейська кредитно-трансферна система накопичення (ECTS). Велика кількість вищих навчальних закладів, які користуються можливостями, створених за рахунок проекту Tempus/Phare, а саме - Sokrates/Erasmus, опрацювали систему пунктів, спираючись на досвід європейських країн, що вже використовують ECTS.

Польща, на відміну від України, більш з кращими показниками адаптується до умов болонського процесу, тому що там більше можливостей для виконання рекомендації що до того. І країна може забезпечити ці процеси з матеріального боку. Бо для науковця не має різниці за чиї кошти придбані проектор, чи реагент. Головне в тому щоб він був у наявності. І країна (Польща) на рівні державного законодавства займається тими питаннями і вирішує їх зі знаком «+» для свого майбутнього розвитку і гідного існування серед інших держав.

Усі хто навчається (з великими бюрократичними труднощами) паралельно у польських вузах з 3-4 курсу має вже місце стажування –роботи, яке обирається на теренах Європи, а не лише однієї Польщі, з декількох пропозицій. Це і є болонський процес, який чомусь там працює. І їх кредитна система ECTS це не просто якісь цифри, а конкретні можливості конкретних студентів для свого конкретного майбутнього.

## ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Болонський процес у фактах і документах/ Упорядники Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., Бабин І.І.. Київ – Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім.В.Гнатюка, 2003. – 52 с. (<http://www.tspu.edu.ua/>).
2. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003 – 2004 рр.)/ За ред. В.Г. Кременя, авт. кол.: Степко М.Ф., Болюбаш Я. Я., Шинкарук В. Д., Грубінко В. В., Бабин І. І.. – Київ -Тернопіль: Вид-во ТДПУ, 2004. – 147 с. ([www.tspu.edu.ua](http://www.tspu.edu.ua/)).
3. Ван дер Венде М.К. Болонская декларация: расширение доступности и повышение конкурентоспособности высшего образования в Европе // Высшее образование в Европе. – 2000. – Том XXV.-№ 3.
4. Долженко О.В. Сорбонская и Болонская декларации: Информация к размышлению... // Вестник высшей школы: Alma mater. -2000. -№ 6.
5. Журавський В.С., Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. – К.: ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2003. – 200 с.
6. Кремень В.Г. Болонський процес: сближение, а не унификация//Дзеркало недели. - № 48(473). -13-19 декабря 2003.